

Politik Bilim

İmam-Hatip Okullarını Halk Mı Dayattı?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Türkiye'nin seyir defteri: Yıl 2012... Sonbahar...
Ülke imam-hatip zonunda...

Eğitimde dinsel dogmayı esas alan okullaşma sürecinin ilk tohumlarının 1940'lı yıllarda atıldığı; imam-hatip kurslarının açılmasıyla başlayıp 50'li yıllarda imam-hatip okullarının kurulmasıyla devam eden bu sürecin giderek hızlandığı; özellikle 80'li yıllarda tırmanışa geçtiği; sonuçta da bugünlere kadar geldiği biliniyor. Günümüzde artık, ulusal eğitim sisteminin kökten değiştirildiği, eğitim programlarına din motifinin yerleştirildiği ve mezunlarına kamu yönetiminde, eğitim dâhil bütün kamu hizmet kadrolarında görev verebilmek için olağanüstü çaba gösterilen imam-hatip okullarının normal liselerin yerine geçirilmek istendiği bir süreç tanıklık ediyoruz.

Mübeccel Kıray, 1980'li yılların başlarında kaleme aldığı bir makalesinin sonuç bölümünde, "Son derece temelde ve geniş değişmelerin yer aldığı Türk toplumunda dinselliğin değişmesi de kaçınılmazdır." der. Bu hükme varırken ortaya koyduğu güçlü kanıtlardan biri de "eğitim gibi bir konuda dinselliğin çözülmesi"dir. Kıray, bu konuda şöyle diyor: "Olanak varsa önce laik okullara gidilmektedir. Bu tür eğitime talep inanılmaz boyutlardadır. Sonra dinsel eğitim gelmektedir. Bunun da içeriği 19. yüzyıl dinsel eğitiminden çok farklıdır. Ayrıca istenen, arzu edilen meslekler içersinde her yerde kırdakentte mühendislik, doktorluk en önde gelirken imamlık en gerilerden gelmektedir." (Kıray, Mübeccel B. (1981, 1982), "Toplum Yapısı ve Laiklik", 'Toplu Eserleri 4, Bağlam Yayınları, 1999.' içinde.)

Kıray, bu tespitini, daha ziyade, sonuçları 1970-71 yıllarında yayımlanan monografik araştırmalar[ın]a dayandırmaktadır. Demek ki, 40'lı yılların ikinci yarısında başlayan, halkı dinsel eğitime yönlendirme çabalarına rağmen, 70'li yıllarda, 'kırdakentte' halkın eğilimi hâlâ, kendisine tanınan lâik eğitim imkânlarından yararlanma yönündeymiş. Halk, eğer genç Cumhuriyet'in eğitimdeki atılımının önü kesilmeden, okul seçiminde kendi hâline bırakılsaydı, bu eğilim günümüze dek de böyle sürüp gelebilirdi. Bugün bile, imam-hatip okullarının yaygınlaştırılması ve öğrenci sayısının artırılması için her türlü imkânın seferber edilmiş olmasına ve devleti ardına alan bütün zorlamalara rağmen halk kesimleri çocuklarını bu 'mekteplere' göndermekte çok da istekli değillerdir.

Ama eğitim konusunda dışı vuran "Türk toplumunda dinselliğin değişmesi" ihtimali, siyasette giderek öne çıkan bazı sınıfsal güçlerce de tam zamanında görülebildiği içindir ki, bu gidişe, halkın aydınlanmasına, devlet eliyle müdahale edilmiştir ve 40'lı yılların ikinci yarısında başlayan bu müdahale 1980'li yıllarda, döneme damgasını vuran generallerin açtığı yolda hızla ilerleyen Özal tarafından, istenen sonucun alınabileceği bir düzeye taşınmıştır. Gerçekten de, 'eğitimde dinselliğin çözülmesi'nin önlenmesi bir yana, 'eğitimde lâikliğin çözülebilmesi'nin sağlam temelleri de 80'li yıllarda atılmıştır. Mübeccel Kıray bu gerçeği de görmüş olmalıdır ki, 1995'te yazdığı bir makalesinde şu tespiti de yapmıştır: "1979-1994 arası Türk toplumunun siyasal değişmesinde yeni bir aşamadır. Topraktan kopma, şehre göç her şeye rağmen devam etmektedir. Öte yandan Özal iktidarı, batının istediği sosyo-ekonomik politikaları ve muhafazakâr dinsel davranışları yerleştirmeye gayret etmiştir. [atç]" (Kıray, Mübeccel B. (1995, 1996), "Kentleşme ve Yeni Siyasal İslam", age. içinde.)

Sözün kısası 1940'lar, 50'ler karanlığıyla başlayan süreç, geleceğin Türkiye'sinin hangi yönde inşa edilmek istendiğinin güçlü işaretleridir ve o geleceği inşa etme peşinde olanlar, kendileri açısından işe çok doğru bir noktadan başlamışlardır; **eğitimden, öğretimden...** Ama denetimi elden kaçırmışlardır. Kurdukları iktisadî-siyasî sisteme bağlı '*muhafazakâr, itaatkâr, mütevekkil*' bir oy tabanı yaratabilmek için yetiştirdikleri kadrolar şimdi iktidardadırlar ve önce onların has partilerinin üzerinden silindir gibi geçmişlerdir.

CBT. 05 Ekim 2012